

ПАВЛЮК

Ірина Олександрівна
ira0216@ukr.net

УДК 338.435

ЧИННИКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ПРИБУТОК
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХаспірант, Вінницький
національний аграрний
університетFACTORS AFFECTING THE PROFIT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN
MODERN CONDITIONS

PAVLIUK Iryna Oleksandrivna – postgraduate student, Vinnytsia National Agrarian University

Стаття присвячена чинникам, що впливають на формування величини прибутковості сільськогосподарських підприємств. Досліджено фактори, що впливають на формування прибутку сільськогосподарських підприємств. Визначено пріоритетні фактори збільшення прибутку підприємства. Розглянуто основні напрями удосконалення формування, використання та управління прибутку сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах. Визначена проблематика функціонування організаційно-економічного механізму сільськогосподарських підприємств та окреслені шляхи її вирішення. Обґрунтовано важливість прибутку, як основного індикатора ефективності діяльності сільськогосподарського підприємства. Виділено основні об'єкти управління прибутком сільськогосподарського підприємства в процесі його формування, розподілу і використання. Розкрито шляхи управління прибутком.

* * *

Статья посвящена факторам, влияющим на формирование величины доходности сельскохозяйственных предприятий. Исследованы факторы, влияющие на формирование прибыли сельскохозяйственных предприятий. Определены приоритетные факторы увеличения прибыли предприятия. Рассмотрены основные направления совершенствования формирования, использования и управления прибылью сельскохозяйственных предприятий в современных условиях. Определенная проблематика функционирования организационно-экономического механизма сельскохозяйственных предприятий и намечены пути ее решения. Обоснована важность прибыли, как основного индикатора эффективности деятельности сельскохозяйственного предприятия. Выделены основные объекты управления прибылью сельскохозяйственного предприятия в процессе его формирования, распределения и использования. Раскрыты пути управления прибылью.

* * *

Under the current conditions, the main task of any enterprise is to generate profits. In order to continuously ensure profit growth, an enterprise is constantly forced to look for unused opportunities for its increase, that is, growth reserves. The article is devoted to factors influencing the formation of the profitability of agricultural enterprises.

Profit is the main task of each enterprise. In modern conditions, the issue of increasing profits is quite important, since in today's conditions, many enterprises, especially agricultural, are experiencing a crisis of their activities. At the same time, agriculture occupies a significant place in the formation of the gross domestic product. Thus, the main factors in increasing the profit of an agricultural enterprise are: reducing the cost of production; increasing the technological level of production; change in the structure and volume of production; biofuel production.

On the basis of the analysis of factors affecting profit, determine the existing opportunities for its increase at the expense of one or a group of factors that create a reserve for this. The article investigates the factors influencing the formation of profit of agricultural enterprises. The priority factors of increase of profit of the enterprise are determined. The main directions of improvement of the formation, use and management of profit of agricultural enterprises in modern conditions are considered. The problems of functioning of the organizational and economic mechanism of agricultural enterprises are determined and the ways of its solution are outlined. The importance of profit as the main indicator of the efficiency of an agricultural enterprise activity is substantiated. The basic objects of management of profit of the agricultural enterprise in the process of its formation, distribution and use are allocated. Revealed ways to manage profits.

Ключові слова: прибуток підприємства, фактори підвищення прибутку, сільське господарство, модернізація основних засобів

Ключевые слова: прибыль предприятия, факторы повышения прибыли, сельское хозяйство, модернизация основных средств

Keywords: profit, ways to increase profits, agriculture, modernization of fixed assets

ВСТУП

В умовах сьогодення головним завданням будь-якого підприємства є отримання прибутку. Щоб постійно забезпечувати зростання прибутку, підприємство змушене постійно шукати невикористані можливості його збільшення, тобто резерви зростання. Фактори, що впливають на формування прибутку підприємства, на сучасному етапі є об'єктом уваги багатьох вчених. Дослідження проведені у роботах В.І. Аранчій, О.М. Бандурка, І.А. Бланк, Є. Іщенко, В.Л. Корінев, М.Я. Коробов, П.І. Орлов, К.Я. Петрова, П.Н. Шуляк та інших

вчених [5]. Разом з тим залишається необхідність проведення дослідження стосовно пошуку та аналізу факторів, які формують прибуток сільськогосподарського підприємства в сучасних умовах.

МЕТОЮ СТАТТІ є вивчення факторів, що впливають на зростання прибутку сільськогосподарського підприємства у сучасних умовах.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У ході дослідження були використані наступні методи: табличний, статистичний, метод наукової абстракції.

РЕЗУЛЬТАТИ

Сільське господарство є важливою стратегічною галуззю української національної економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність нашої держави, дає значній частині сільського населення робочі місця. Разом з цим сільське господарство займає вагомe місце в формування валового внутрішнього продукту.

Сільське господарство входить до складу агропромислового комплексу і включає такі основні галузі: рослинництво, тваринництво, рибальство.

Особливістю сільського господарства як галузі є те, що нестабільність однієї галузі негативно впливає на розвиток іншої галузі.

На сьогоднішній день однією з актуальних проблем є розгляд і вивчення чинників, які прямо-пропорційно впливають на величину прибутку. Будь-яке підприємство свої сили спрямовує на отримання кінцевого результату. Прибуток – це різниця між ціною реалізації та собівартістю продукції (товарів, робіт, послуг), між обсягом отриманої виручки та сумою витрат на виробництво та реалізацію продукції [2].

Для того щоб виявити фактори, які впливають на зростання прибутку підприємства, необхідно, для початку, виявити чинники, які впливають на величину прибутку.

Для кожного виду діяльності ці чинники різні. Так, для сільського господарства структура факторів, що впливають на прибуток зображена на рис. 1.

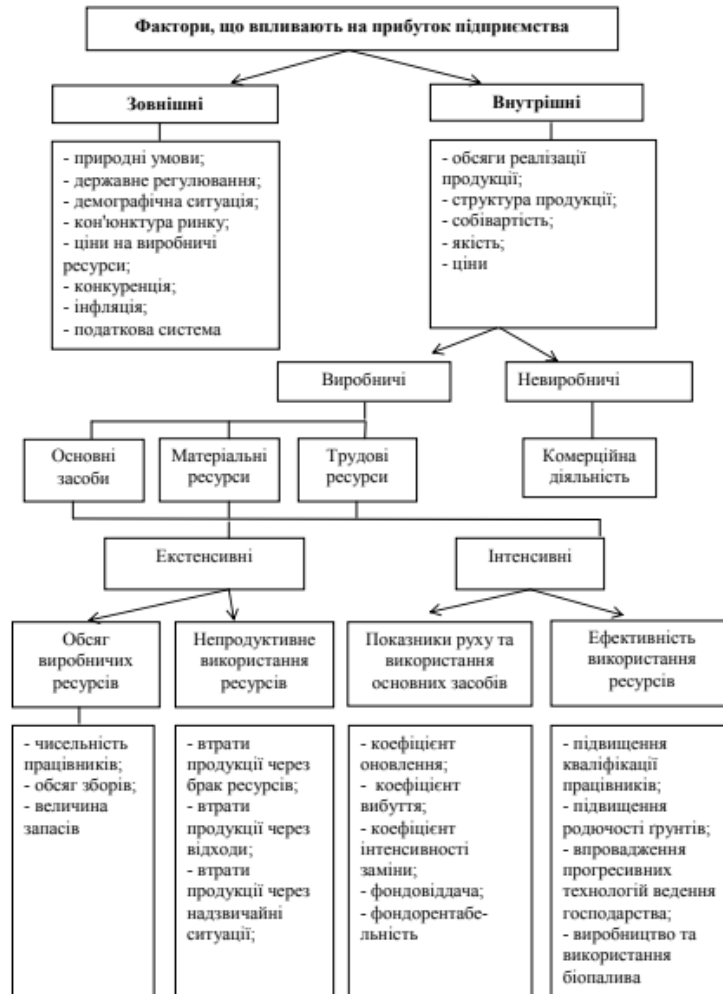

Рис. 1. Структура факторів, що впливають на прибуток сільськогосподарського підприємства [на думку автора]

Фактори, що впливають на прибуток сільськогосподарського підприємства поділяються на 2 групи: зовнішні та внутрішні.

Зовнішні фактори впливу на прибуток сільськогосподарського підприємства – це фактори, які не залежать від діяльності підприємства.

Оскільки сільське господарство є специфічною галуззю, то найбільший вплив на його прибуток чинять природні умови. Також до факторів, що впливають на прибуток відносять державне регулювання цін, податкових ставок та пільг, демографічна ситуація, ціни на виробничі ресурси, інфляція.

Внутрішні фактори впливу на прибуток підпри-

ємства – це фактори, які безпосередньо залежать від діяльності підприємства.

До внутрішніх факторів відносять обсяги виробництва та реалізації продукції, структура продукції, собівартість продукції, якість продукції, ціни та інше. Внутрішні фактори поділяють на виробничі та невиробничі [4].

Виробничі фактори, у свою чергу, поділяють на екстенсивні та інтенсивні.

Найбільший вплив на прибуток від реалізації продукції мають обсяги реалізації, повна собівартість, рівень цін та структура реалізованої продукції (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика впливу факторів на зміну прибутку від реалізації продукції [6]

Фактор	Характеристика впливу
Обсяг реалізації окремого виду продукції	Збільшення (зменшення) обсягу реалізації прибуткової продукції викликає підвищення (зниження) розміру прибутку
Структура реалізованої продукції	При зростанні в обсягах реалізації питомої ваги низько прибуткової продукції зменшується загальна сума прибутку і, навпаки
Собівартість одиниці реалізованої продукції	Дія обернено пропорційна: збільшення собівартості знижує суму прибутку і, навпаки
Рівень цін	Дія прямо пропорційна: зростання (зниження) ціни підвищує (зменшує) суму прибутку

Основним серед факторів зростання прибутку сільськогосподарського підприємства є зменшення собівартості продукції. Тому можна запропонувати фактори, що впливають зниження собівартості продукції підприємств аграрної сфери:

- підвищення технологічного рівня;
- удосконалення організації виробництва та праці (розвиток спеціалізації виробництва, удосконалення організації праці);
- зміна структури та обсягу продукції (відносно зменшення умовно постійних витрат, зміна структури виробництва продукції);
- покращення використання природних ресурсів, застосування більш дешевших матеріалів, безвідходні технології виробництва.

Також вагомий вплив на прибуток сільськогосподарського підприємства чинить така група факторів як показники використання та руху основних засобів, а саме сільськогосподарських машин та обладнання які використовуються в процесі виробництва продукції. До цих показників відносять коефіцієнт оновлення, вибуття, інтенсивності заміни, а також фондівдачу та фондорентабельність.

В умовах науково-технічного прогресу сільськогосподарська техніка постійно оновлюється та модернізується, створюються технології, які є більш продуктивними та менш енергозатратними. Саме тому, інвестуючи у модернізацію основних засобів власники сільськогосподарських підприємств за рахунок більш продуктивних технологій знижують собівартість продукції.

Унікальність сільського господарства також полягає в тому, що воно є залежним від такого фактору як родючість ґрунтів. Хоча в Україні 67 % земель, які є придатними для сільського господарства, вкриті родючими чорноземами, з роками земельні ресурси виснажуються та стають менш продуктивними через неправильне їх використання, екологічне забруднення, та виснаження окремими культурами, тому виникає потреба в підвищенні родючості ґрунтів.

Підвищити родючість ґрунту можна за рахунок запровадження комплексу організаційно-технологічних заходів, які включають:

- структуру посівних площ, що адаптована до ґрунтово-ландшафтних елементів і науково обґрунтованих сівозмін;
- розширення робіт з хімічної меліорації закислених та засоленних ґрунтів;
- підвищення ефективності використання меліорованих земель на інноваційній основі;
- протиерозійні заходи постійної дії – гідротехнічні,

культуртехнічні, агротехнічні та лісомеліоративні;

- консервацію середньо- і сильноерозованих земель із наступним їх залуженням або залісненням;
- орієнтацію на органічні системи удобрення, значний ріст виробництва та внесення гною;
- підвищення ефективності застосування мінеральних добрив за рахунок оптимізації доз, строків і способів їх внесення в ґрунт;
- заміну традиційних технологій обробітку ґрунту на ґрунто-захисні, адаптовані до зональних особливостей.

Досить важливим питанням у сільському господарстві є використання енергії, але разом з тим перед підприємствами цієї галузі постає можливість виробництва біопалива, що значно зменшить їхні витрати на інші види енергії, і в загалом підвищить прибутковість, зменшивши залежність від імпорту палива.

Слід відмітити, що у розвинених країнах світу інтенсивно використовується система виробництва біопалива з сільськогосподарських відходів. На жаль, у нашій державі виробництво та використання біопалива тільки почало розвиватися. Це є важливим фактором як зниження собівартості продукції, шляхом зменшення витрат на енергію, так і можливістю отримання додаткового прибутку від його реалізації іншим підприємствам.

До невикористаних факторів належать постачальницько-збутова та природоохоронна діяльність, соціальні умови праці та побуту тощо [1].

Ряд вище перелічених факторів повинен бути предметом дослідження для процесу формування прибутку. Без належної уваги до цієї проблеми і кожного фактора, зокрема, неможлива ефективна діяльність та прибутковість будь-якого з підприємств.

На основі аналізу факторів, що впливають на прибуток, визначають наявні можливості стосовно його підвищення за рахунок одного чи групи факторів, що створюють для цього резерв.

ВИСНОВКИ

Отримання прибутку є головним завданням кожного підприємства. У сучасних умовах питання збільшення прибутку є досить важливим, оскільки в умовах сьогодення, багато підприємств, особливо сільськогосподарські переживають кризу своєї діяльності. Таким чином, головними факторами збільшення прибутку сільськогосподарського підприємства є: зменшення собівартості продукції; підвищення технологічного рівня виробництва; зміна структури та обсягу продукції; виробництво біопалива; інші.

Список використаних джерел

1. Бердар М.М. *Фінанси підприємств. Навч. посіб. Центр учбової літератури, 2010. 352 с.*
2. Гетьман О.О., Шаповал В.М. *Економіка підприємства. Навч. посіб. 2-ге видання. Центр учбової літератури, 2010. С. 313.*
3. Петруня Н.В. *Фінансові результати як джерело формування активів сільськогосподарських підприємств. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія "Фінанси і кредит". Суми: СНАУ, 2007. № 1. С. 56-59.*
4. Романова Т.В., Даровський Є.О. *Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах. Ефективна економіка. 2015. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3976>*
5. Дженкова Г.К. *Фактори зростання прибутку промислового підприємства. Культура народів Причорномор'я. 2008. № 126. С. 30-31.*
6. Цал-Цалко Ю.С. *Фінансовий аналіз: підручник. Центр учбової літератури, 2008. 566 с.*

References

1. Berdar M.M., *Business Finance: tutorial. Center for Educational Literature, 2010. 352 p. (in Ukrainian).*
2. Hetman O.O., Shapoval V.M. *Business Economics: Tutorial. Center for Educational Literature, 2010. P. 313 (in Ukrainian).*
3. Petrunia N.V. *Financial results as a source of formation of assets of agricultural enterprises. Bulletin of the Sumy National Agrarian University. Series "Finance and Credit". Sumy: SNAU, 2007. № 1. pp. 56-59 (in Ukrainian).*
4. Romanova T.V., Darovskyi Ye.O. *Factors influencing the increase of profits of Ukrainian enterprises in modern conditions. Effective economy. 2015. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3976> (in Ukrainian).*
5. Dzhenkova H.K. *Factors for the growth of profits of an industrial enterprise. Culture of the peoples of the Black Sea region. 2008. № 126. pp. 30 - 31 (in Ukrainian).*
6. Tsal-Tsalko Yu.S. *Financial Analysis: textbook. 276. Center for Educational Literature, 2008. 566 p. (in Ukrainian).*